

SEGES

Boost naturen på bedriften - med **Naturtjek**

Andrea Oddershede

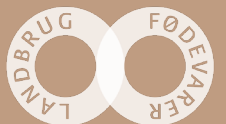
Biolog ph.d., SEGES

Økologi-kongres 2019

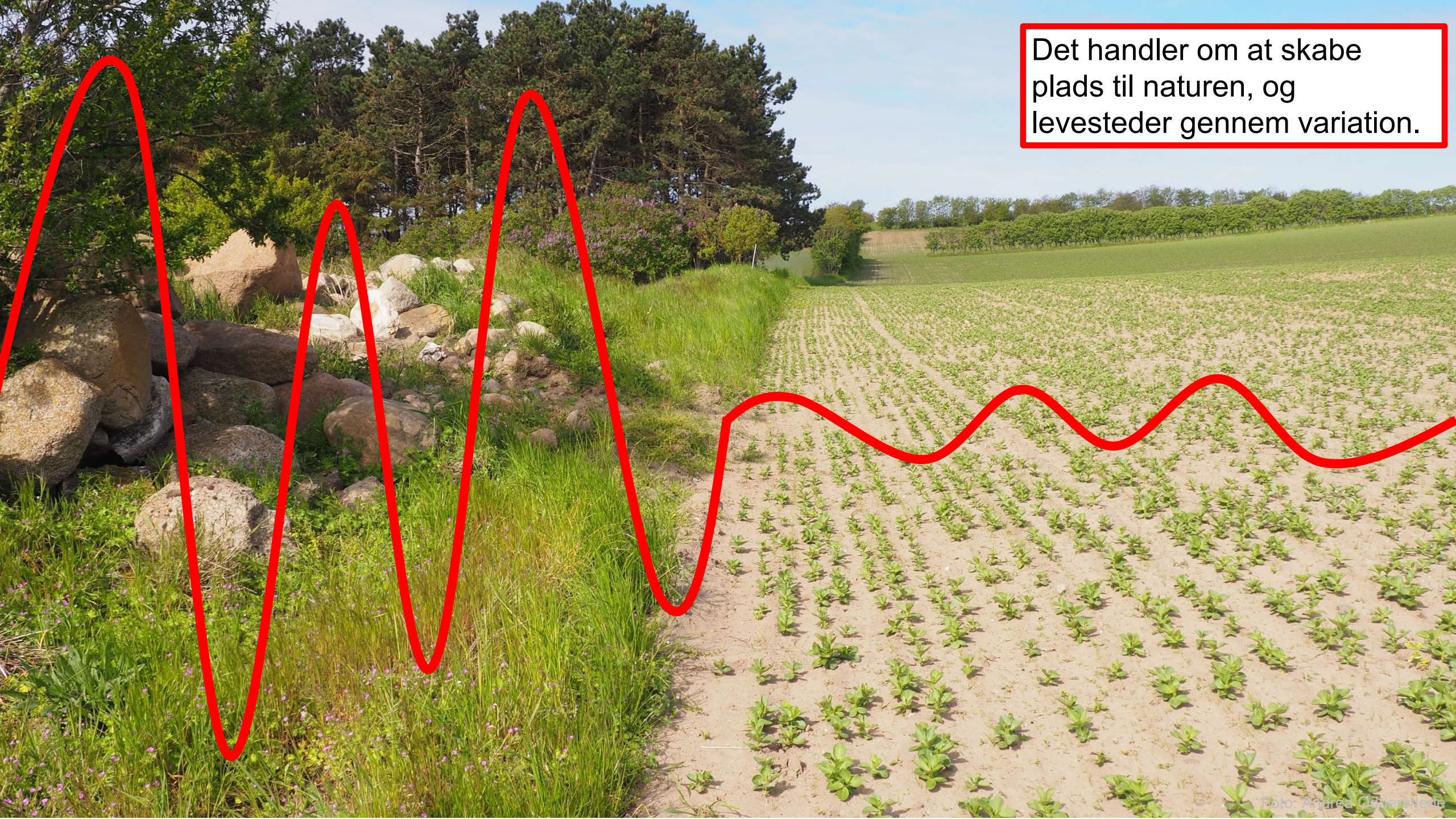
SEGES

STØTTET AF
Fonden for **økologisk landbrug**

Det handler om at skabe
plads til naturen, og
levesteder gennem variation.

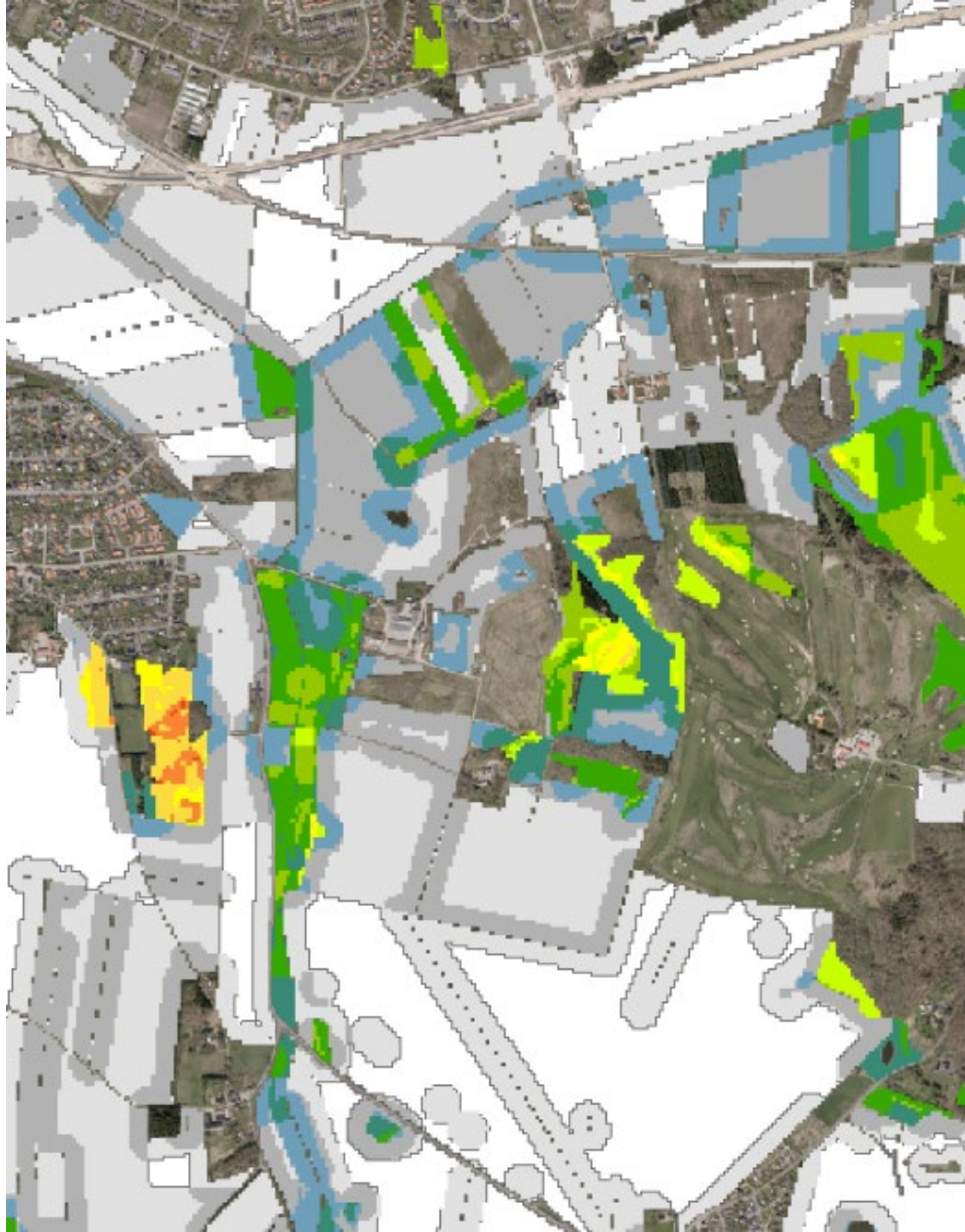
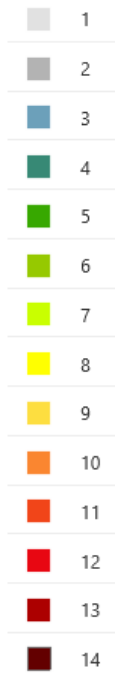

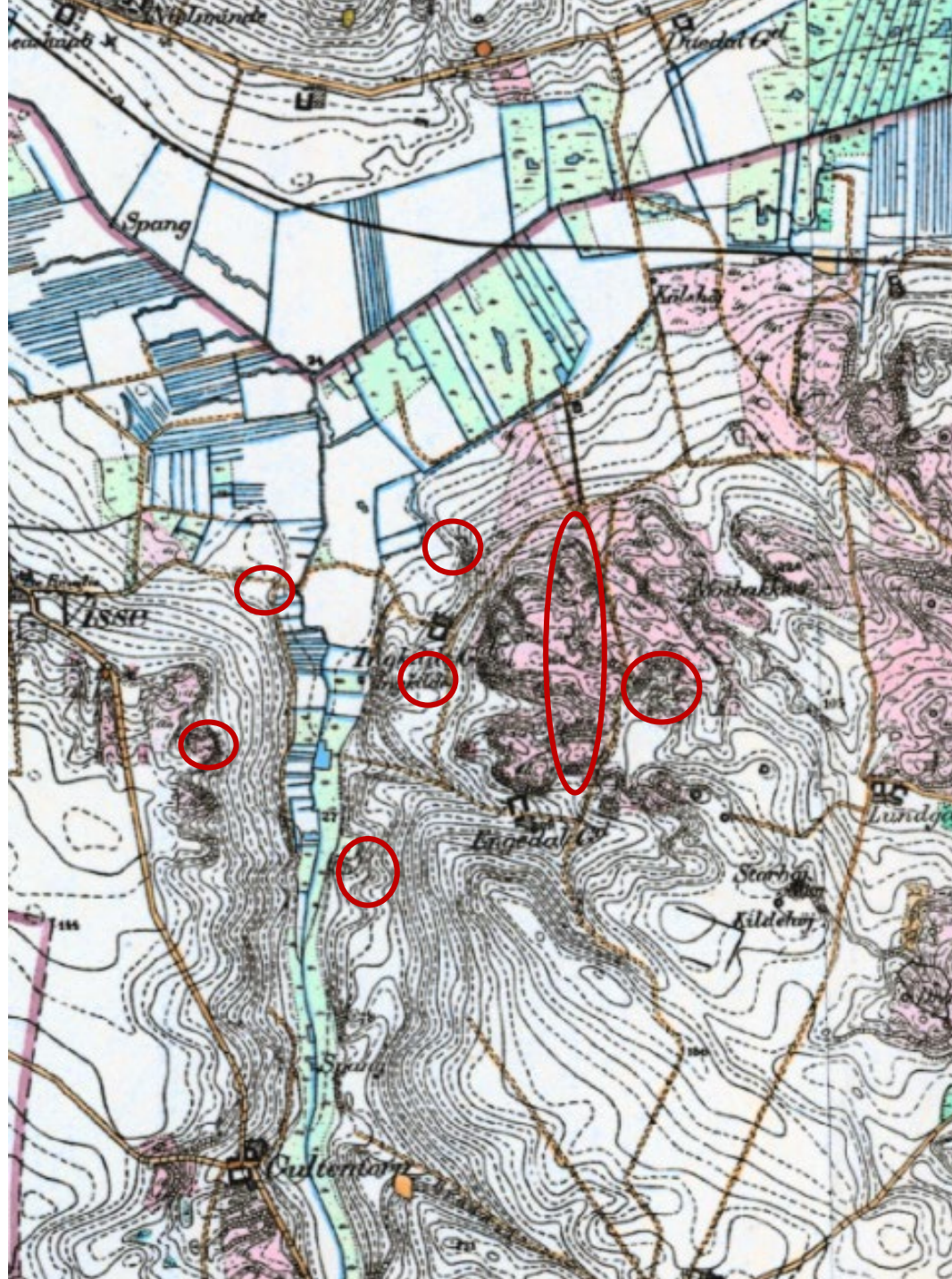
Rådgivningssystemet forberedes:
Naturtjek-rådgivere i Agri Nord, Centrovic,
KHL, LandboNord, LHN, Sagro og vestjysk.
Og på SEGES.

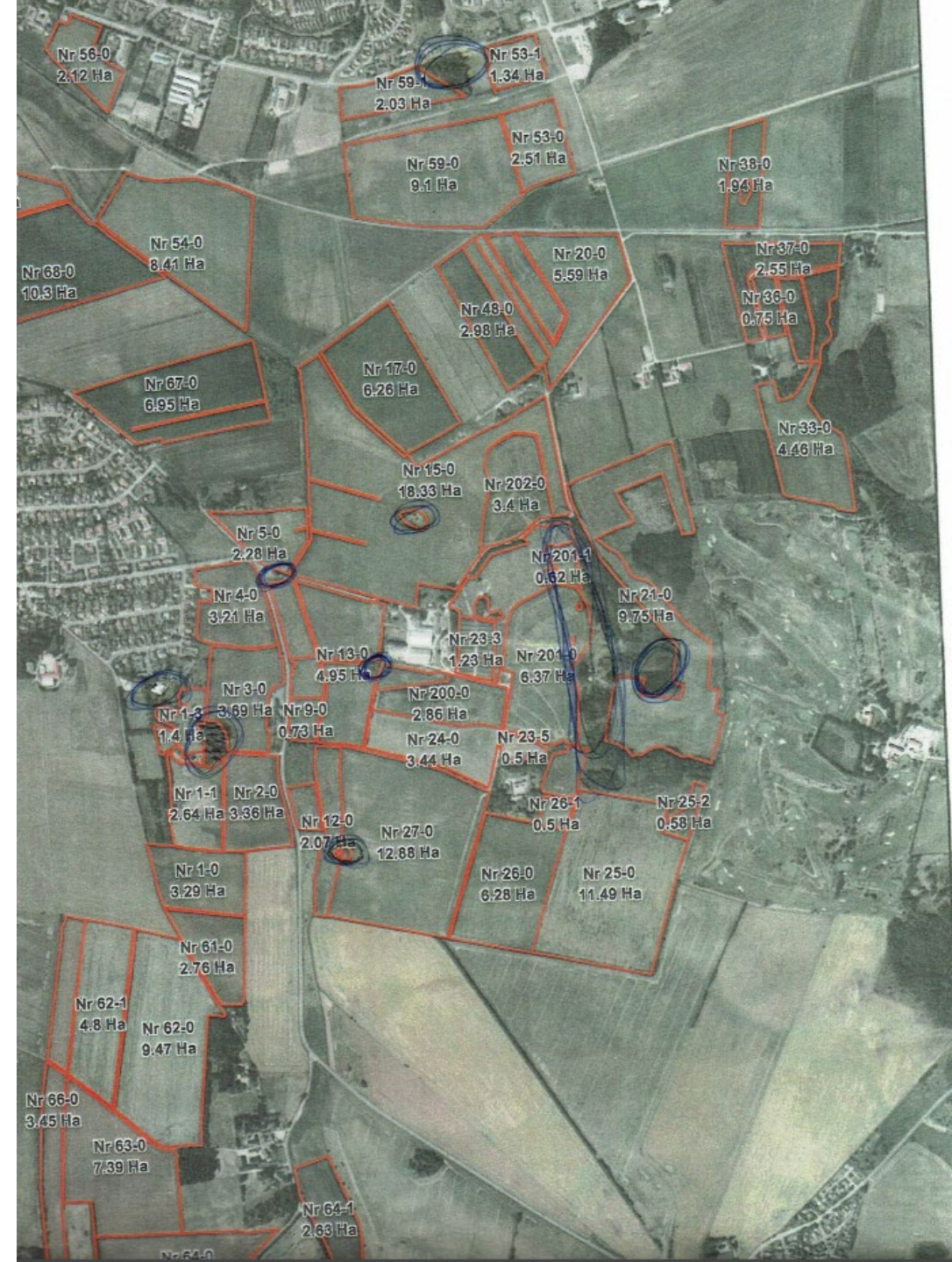

HNV-værdi
(arealer med
høj naturværdi)

Historiske kort

- Areal: B - Relativ påvirket areal
vellugtende gulaks | *Anthoxanthum odoratum*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
éngriffet hvidtjørn | *Crataegus monogyna*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
liden klokke | *Campanula rotundifolia*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
prikbladet perikon | *Hypericum perforatum*
- blåbær | *Vaccinium myrtillus*
- blåmunke | *Jasione montana*
- bølget bunke | *Avenella flexuosa*
- bævreasp | *Populus tremula*
- djævelsbid | *Succisa pratensis*
- krat-fladbælg | *Lathyrus linifolius*
- fløjlsgræs | *Holcus lanatus*
- hedelyng | *Calluna vulgaris*
- almindelig hvene | *Agrostis capillaris*
- smalbladet høgeurt | *Hieracium umbellatum*
- almindelig kongepen | *Hypochaeris radicata*
- almindelig mangeløv | *Dryopteris filix-mas*
- krybende pil | *Salix repens* ssp. *repens* var. *repens*
- plæne-kransemos | *Rhytidiadelphus squarrosus*
- gul snerre | *Galium verum*
- rød svingel | *Festuca rubra*
- almindelig syre | *Rumex acetosa*
- tormentil | *Potentilla erecta*
- tyttebær | *Vaccinium vitis-idaea*
- lancet-vejbred | *Plantago lanceolata*
- hunde-viol | *Viola canina*
- almindelig røn | *Sorbus aucuparia*
- bævreasp | *Populus tremula*

- Eng
- Hede
- Mose
- Overdrev
- Strandeng

- liden andemad | *Lemna minor*
- : Dominerende
Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)
- manna-sødgræs | *Glyceria fluitans*
- : Dominerende
Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)
- Alm. grenet pindsvineknop | *Sparganium erectum* ssp. *erectum*
- Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)
- lådden dueurt | *Epilobium hirsutum*
- Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)
- lyse-siv | *Juncus effusus*
- Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)
- bredbladet dunhammer | *Typha latifolia*
- Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)
- hvid åkande | *Nymphaea alba*
- Areal: Sø - Søareal
- fliget brøndsel | *Bidens tripartita*
- Areal: Rs - Rørsump (vanddække eng-brandbæger | *Jacobaea vulgaris*
- glanskapslet siv | *Juncus articulatus*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
græsbladet fladstjerne | *Stellaria graminea*
- Areal: Rs - Rørsump (vanddække
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
bugtet kløver | *Trifolium medium*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
stor nælde | *Urtica dioica*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
ager-padderok | *Equisetum arvense*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
prikbladet perikon | *Hypericum perforatum*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
ager-tidse | *Cirsium arvense*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
muse-vikke | *Vicia cracca*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
mirabel | *Prunus cerasifera*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
korbær | *Rubus caesius*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
eng-gedeskæg | *Tragopogon pratensis* ssp. *pratensis*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal
nikkende tidse | *Carduus nutans*
- Areal: A - Relativ upåvirket areal

Bedriftsoversigt og fokuspunkter

1. Græsmarker
(omdriftsarealer)
2. Naturarealer
3. Vildtstribe langs hegn
4. Plantet skov
5. Gamle læhegn og
partier af gammel skov
6. Forladt råstofgrav
7. Kildevæld

SEGES

1. Overdrevsareal 1

Generelt: Gamle overdrev er noget af det mest værdifulde natur, som man kan have på sin bedrift. Ud over arealets blomstrende delarealer med lave planter, så er der også mange forskellige arter af svampe, planter og dyr tilknyttet variationer som træer, buske, bar jord og omkring store fritliggende sten.

Specifikt for bedriften: Arealet er bedriftens største naturværdi. Græsningen gavner arealet, da det sørger for at de blomstrende urter ikke forsvinder i langt græs. Arealet scorer 9 ud af 10 mulige stjerner, da det er i god tilstand, men samtidig presset af at være af lille størrelse, og at ligge omringet af omdriftsarealer, hvorfra der sandsynligvis sker en gødskningspåvirkning.

Arealet er desuden et af de få steder i landet hvor stor gyvelkvæler vokser (se venligst næste punkt).

Anbefaling: Skån gerne naturarealerne fra gødskning, da næringsstofbelastning skaber dårlige forhold for sjældne og truede dyr, planter og svampe. Anlæg eventuelt en beskyttelsesbræmme i omdriftsarealerne, hvor der ikke gødskes.

Det er godt at naturarealerne er en del af græsningssystemet. Det er vigtigt at dyrene går i lav tæthed således at der ikke ædes op på arealerne om sommeren (der skal være blomster gennem hele sæsonen). Lige nu er træer og buske kun en positiv tilføjelse til arealet. Man kan forsøge at holde tætheden af træer og buske på nuværende niveau (der skal helst ikke blive færre eller flere), ved at lade dyr (evt. heste) gå på arealet om vinteren, således at træer og buske holdes nede på en naturlig måde. Vintergræsningen ville derudover kunne give blomsterne et forspring i foråret, hvis græsset spises henover vinteren.

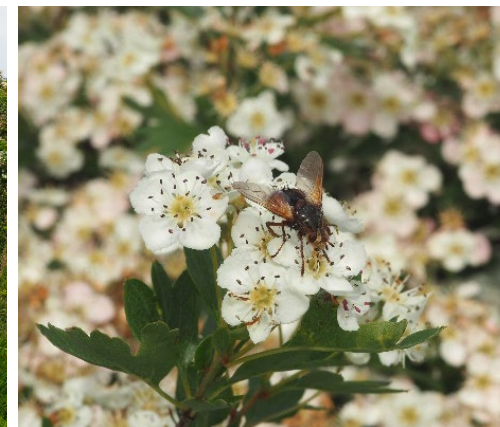
Blotlagt sandet jord, samt ældre træer og buske.

Busk med fodpose (resultat af gnav fra græssende dyr).

Blotlagte store sten.

1. Overdrevsareal 2

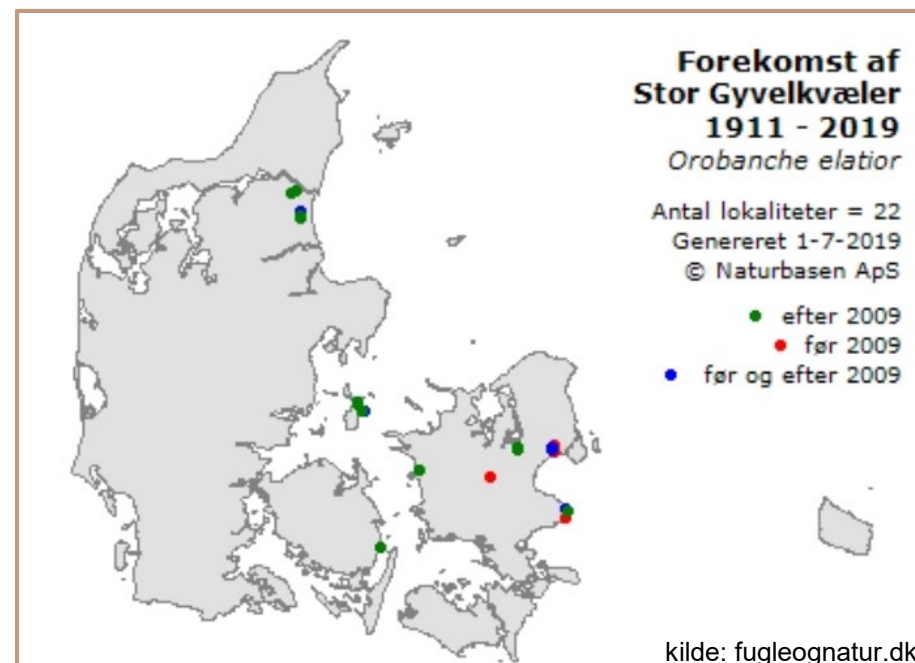
Stor gyvelkvæler

Stor gyvelkvæler er en meget sjælden dansk art, og findes i dag på ca. 10 lokaliteter. Planten er totalfredet i Danmark.

Da planten selv mangler det grønne farvestof klorofyl, som bruges til at lave fotosyntese, er det artens strategi at snylte på andre planter igennem rødderne. Stor gyvelkvæler snylter oftest på arter af knopurt. På arealet fandt vi den voksende i nærheden af netop stor knopurt (se billedet til venstre).

Arten er følsom overfor tilførsel af næringsstoffer, og vokser i Danmark typisk på kalkrige overdrev. Vil man passe på arten på arealet, er det vigtigt at arealet skånes fra næringsstofftilførsel. Det er positivt for arten at arealet græsses, da det holder partier på skrænten fra at gro til i træer og buske. Græsning fremmer desuden artens værtsplante, stor knopurt, som er livsvigtig for at stor gyvelkvæler kan vokse på arealet.

1. Bevar og pas på dine naturværdier

Her stod er et gammelt granhegn, som efterhånden væltede under storme.

EFTER

Foto: Andrea Oddershede

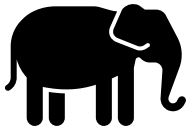

EFTER

**Lav nyt, og byg videre på den
eksisterende natur**

Landmandsambassadører

De udførte et naturtjek. Vi fandt ud af at der er unik natur i bare at lade de

PLANTER

3 nemme tiltag som booster naturen

5. juli 2019 natur

Torben har fået mere tid og bedre samvittighed.

20 ØKOLOGISK LANDBRUG

1. marts 2019 nr. 642

MARK & STALD

Ole Jakobsen glæder sig over, at han har fået mere tid, nu hvor vindfælderne kan blive liggende i læhegnet.

Naturtiltag er god samvittighed

Inden Ole Jakobsen sagde ja til et naturtjek, forestillede han sig, at tjekket ville være lidt å la et miljøtilsyn. Nu ved han bedre. Og han har fået mere tid til sin familie, mens han med god samvittighed efterlader vindfælder og råddent ved i ejendommens brede læbælter

bruse min tid sammen med min fa- Monstre eller kaste for "eiser Ole - halvhallerne, lige og til sønseld - smider affald ud af bilen" siger Ole

diverse og hjælper landmanden med at finde de små og store naturarealer, som bidrager eller kan bidrage til biodiversiteten på hans egen bedrift. Områder som han måske selv ikke er bevidst om, at han har dem ligger i dag i udkanten af Birthe Thomsdals Christensen-planteskole.

Indsprøgnsmødet foretog tirsdag den 1. oktober klokken 14.00-16.30 hos Kirsten Rasmussen og Hans Erik Jørgensen på Møllergården 3, Jordløsevej 10, Haarbø. Deltagelse er gratis, men kræver tilmelding senest den 27. september til Centrowice. ■ ca@centrowice.dk

Social bæredygtighed

LHN
Landskabshøjskolen
NATURTJEK

altid i bevægelse

NATURTJEK - NATURUGLØVS

Naturtjek - gratis erfadang

Vil du skabe mere natur og have styr på din ejendoms naturværdi med et Naturtjek? Få inspiration hos landmand Erik Sondrup, når han viser rundt på ejendommen ved Aabenraa.

Fredag den 15. november kl. 13-15
Varnæsvej 510 B, 2000 Aabenraa

Kom og hør Eriks tanker om Naturtjek og få selv inspiration til, hvordan du kan højne naturværdien og biodiversiteten på din ejendom.

Miljø- og Naturrådgiver Louise H. Riemann har netop kørt et Naturtjek forløb igennem med landmand Erik Sondrup og nu inviterer de til en rundtur på ejendommen.

På skal se på eng og rump, søs og vandløb samt i leghen og gamle døde træer. Det giver måske som noget rodet, men det må faktisk gerne være, for døde eller væltede træer er jo nøglen for naturen. Det viser et Naturtjek.

Vi glæder os til at se dig

Gratis erfadang inkl. let forplejning
Tilmelding senest den 11. november
på tlf.: 73 64 30 00 eller mail
lhn@lhn.dk

NATURTJEK

Landmand Erik Sondrup

NATURTJEK er et projekt i samarbejde med SEGEs, som har udviklet en model til at kortlægge naturværdier og biodiversitet i agerlandet

Dato: 15. november 2019

Stir: Gratis

Klokken: 13.00 til 15.00

Hvor: Varnæsvej 510 B, 2000 Aabenraa

Tilmelding:
Senest den 11. november på tlf. 73 64 30 00 eller på mail lhn@lhn.dk

Louise H. Riemann:
Louise har deltaget i en særlig uddannelse sæsat af SEGEs.

Mere om naturtjek:
Kontakt Miljø- og Naturrådgiver Louise H. Riemann på tlf.: 73 64 30 15

STØTTET AF

Fonden for økologisk landbrug

Landskabsrådgiver Højskolevej 10, 8260 Skovhøjs
 Tlf. 73 64 30 00, 73 64 30 01, 73 64 30 02, 73 64 30 03, 73 64 30 04, 73 64 30 05, 73 64 30 06, 73 64 30 07, 73 64 30 08, 73 64 30 09, 73 64 30 10, 73 64 30 11, 73 64 30 12, 73 64 30 13, 73 64 30 14, 73 64 30 15, 73 64 30 16, 73 64 30 17, 73 64 30 18, 73 64 30 19, 73 64 30 20, 73 64 30 21, 73 64 30 22, 73 64 30 23, 73 64 30 24, 73 64 30 25, 73 64 30 26, 73 64 30 27, 73 64 30 28, 73 64 30 29, 73 64 30 30, 73 64 30 31, 73 64 30 32, 73 64 30 33, 73 64 30 34, 73 64 30 35, 73 64 30 36, 73 64 30 37, 73 64 30 38, 73 64 30 39, 73 64 30 40, 73 64 30 41, 73 64 30 42, 73 64 30 43, 73 64 30 44, 73 64 30 45, 73 64 30 46, 73 64 30 47, 73 64 30 48, 73 64 30 49, 73 64 30 50, 73 64 30 51, 73 64 30 52, 73 64 30 53, 73 64 30 54, 73 64 30 55, 73 64 30 56, 73 64 30 57, 73 64 30 58, 73 64 30 59, 73 64 30 60, 73 64 30 61, 73 64 30 62, 73 64 30 63, 73 64 30 64, 73 64 30 65, 73 64 30 66, 73 64 30 67, 73 64 30 68, 73 64 30 69, 73 64 30 70, 73 64 30 71, 73 64 30 72, 73 64 30 73, 73 64 30 74, 73 64 30 75, 73 64 30 76, 73 64 30 77, 73 64 30 78, 73 64 30 79, 73 64 30 80, 73 64 30 81, 73 64 30 82, 73 64 30 83, 73 64 30 84, 73 64 30 85, 73 64 30 86, 73 64 30 87, 73 64 30 88, 73 64 30 89, 73 64 30 90, 73 64 30 91, 73 64 30 92, 73 64 30 93, 73 64 30 94, 73 64 30 95, 73 64 30 96, 73 64 30 97, 73 64 30 98, 73 64 30 99, 73 64 30 100

Mere på seges.dk/natur

Er du interesseret i at få lavet
Naturtjek eller blive Naturtjek-
rådgiver, skriv til anod@seges.dk

Man skal bevare roen - og nyde det.